

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ È È κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 47760/99)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
20 Ιουνίου 2002

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 § 2 της Συμβάσεως.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 20-06-02

[υπογραφή:]

ERIK FRIBERGH

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση È È κατά της Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

F. TULKENS, *Πρόεδρος,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

P. LORENZEN,

N. ΒΑΙΙΪ,

E. LEVITS,

S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

V. ΖΑΓΡΕΒΕΛΣΚΥ,

και E. FRIBERGH, *Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 18 Απριλίου και 30 Μαΐου 2000, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της υπ' αριθ. 47760/99 προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος È È («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου, στις 31 Μαρτίου 1999, δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων, ο οποίος έτυχε του ευεργετήματος πενίας, εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Δικηγόρους Αθηνών Π. Μπιτσαζή και Καθ. Ν. Κουράκη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικό Εκπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Επικαλούμενος τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Συμβάσεως, ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα ότι στερήθηκε την πρόσβαση στα δικαστήρια για να προβάλει τα δικαιώματά του.

4. Της προσφυγής επελήφθη το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο του Δευτέρου Τμήματος, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως), συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

5. Με την από 12 Απριλίου 2001 απόφαση, το Δικαστήριο έκανε εν μέρει δεκτή την προσφυγή.

6. Την 1^η Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Η παρούσα προσφυγή ανετέθη στο πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

7. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

8. Στις 7 Ιουνίου 1976, ο προσφεύγων προσελήφθη από την αεροπορική εταιρεία «Ολυμπιακή Αεροπορία» ως φροντιστής. Η εταιρεία αυτή είναι ανώνυμη εταιρεία, μοναδικός μέτοχος της οποίας είναι το Ελληνικό Δημόσιο.

9. Στις 5 Αυγούστου 1993, μία φιλανθρωπική οργάνωση, ο «Κυανούς Σταυρός Αρμενίων Γαλλίας», απέστειλε επιστολή υπ' όψη του διευθυντή του υποκαταστήματος της αεροπορικής εταιρείας στο Παρίσι, με την οποία επιστολή κατήγγειλε σεξουαλική παρενόχληση δύο μαθητριών εκ μέρους μέλους πληρώματος κατά τη διάρκεια πτήσεως. Η οργάνωση ζήτησε την τιμωρία του δράστη.

10. Ο διευθυντής διέταξε τότε διοικητική έρευνα, κατά την οποία ο προσφεύγων υπεδείχθη ως ο διαπράξας τις καταγγελλόμενες πράξεις.

11. Με την από 17 Δεκεμβρίου 1993 επιστολή, ο διευθυντής ενημέρωσε τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Απολύσεων στην Αθήνα, ότι ήταν βέβαιος, μετά από συνομιλία με την πρόεδρο της φιλανθρωπικής οργανώσεως και τη μητέρα της μιας από τις μαθήτριες, ότι οι εν λόγω κατηγορίες ήταν αβάσιμες. Του διαβίβασε επίσης επιστολή της οργανώσεως, την οποία παρέλαβε μερικές ημέρες αργότερα, με το εξής περιεχόμενο:

«(...) Λαμβάνοντας υπ' όψη ορισμένες διευκρινίσεις εκ μέρους της προέδρου μας και, μετά αφού διασκέφτηκε (...), το διοικητικό συμβούλιο θεωρεί ότι το αίτημά του ικανοποιήθηκε με τις εξηγήσεις τις οποίες δώσατε. Επίσης, για να μη διαταραχθούν οι επί σειράς ετών εξαιρετικές σχέσεις μας με την εταιρεία σας, θεωρούμε λήξασα την υπόθεση αυτή (...)»

12. Εν τω μεταξύ, στις 8 Σεπτεμβρίου 1993, η διεύθυνση της εταιρείας είχε καλέσει τον προσφεύγοντα – ο οποίος είχε ήδη αποτελέσει αντικείμενο άλλης πειθαρχικής διαδικασίας για παρόμοια περιστατικά – να εξηγήσει, εντός

προθεσμίας πέντε ημερών, τους λόγους για τους οποίους «συμπεριφέρθηκε απρεπώς σε βάρος επιβατών». Ο προσφεύγων κατέθεσε το υπόμνημά του στις 23 Σεπτεμβρίου 1993, στο οποίο απέκρουε όλες τις κατηγορίες.

13. Στις 4 Απριλίου 1994, συνεδρίασε το Συμβούλιο Απολύσεων, το οποίο, την ίδια ημέρα, αποφάσισε την απόλυση του προσφεύγοντος.

14. Η απόφαση αυτή εξεδόθη πρωτόδικα και τελεσίδικα. Κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 27 Απριλίου 1994. Ο προσφεύγων ενημερώθηκε επίσης ότι θα εισέπραττε αποζημίωση λόγω απολύσεως ύψους 1 500 000 δραχμών.

15. Στις 28 Μαΐου 1994, ο προσφεύγων προσέφυγε ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών ζητώντας να ακυρωθεί η απόλυσή του και να καταδικασθεί η αεροπορική εταιρεία να καταβάλει σε αυτόν αποζημίωση για ηθική βλάβη. Ο προσφεύγων υπεστήριξε ειδικότερα ότι η απόφαση περί απολύσεώς του ήταν παράνομη, διότι δεν ήταν αιτιολογημένη, και καταχρηστική. Δήλωσε ειδικότερα ότι οι κατηγορίες σε βάρος του ήταν παντελώς αβάσιμες και ότι ουδεμία απόδειξη, και ειδικότερα μαρτυρίες, υφίσταντο σε βάρος του. Υπεστήριξε περαιτέρω ότι το ποσό της αποζημιώσεως ήταν κατώτερο των προβλεπομένων από τον νόμο ποσών.

16. Στις 30 Ιουνίου 1995, το δικαστήριο ακύρωσε την απόλυση του προσφεύγοντος, διέταξε την επαναπρόσληψή του και καταδίκασε την αεροπορική εταιρεία να του καταβάλει αποζημίωση. Το δικαστήριο έκρινε ειδικότερα ότι η απόφαση του Συμβουλίου Απολύσεων δεν ήταν αιτιολογημένη, αφού είχε ληφθεί χωρίς να έχει ουδόλως αποδειχθεί η ενοχή του προσφεύγοντος.

17. Στις 15 Σεπτεμβρίου 1995, η αεροπορική εταιρεία εφείσβαλε την απόφαση αυτή.

18. Στις 11 Ιουνίου 1996, το Εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση κρίνοντας ότι δυνάμει του κεφαλαίου 10 § 8 του

εσωτερικού Κανονισμού της αεροπορικής εταιρείας, το Πρωτοδικείο ήταν αναρμόδιο να εξετάσει την ουσία της απόφασης του Συμβουλίου Απολύσεων. Ως προς τούτο, το Εφετείο διευκρίνισε ότι «τα πολιτικά δικαστήρια είναι αναρμόδια να εξετάζουν αν τα περιστατικά τα οποία λαμβάνει υπ' όψη το συμβούλιο απολύσεων έλαβαν ή όχι χώρα. Ο δικαστικός έλεγχος περιορίζεται σε έλεγχο της νομιμότητάς τους (αιτιολόγηση, τήρηση της διαδικασίας) και της εναρμόνισής τους με τις αρχές της καλής πίστωσης και των χρηστών ηθών». Το Εφετείο έκρινε κατά συνέπεια ότι, λαμβανομένης υπ' όψη της φύσεως και της σοβαρότητας των πράξεων για τις οποίες ο προσφεύγων είχε κηρυχθεί ένοχος από το συμβούλιο απολύσεων, η απόλυσή του ήταν αιτιολογημένη και δεν θα ήταν δυνατό να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. Το Εφετείο έκρινε επίσης ότι το ποσό της αποζημιώσεως λόγω απολύσεως, το οποίο παρεσχέθη στον προσφεύγοντα, ήταν σύμφωνο προς τον νόμο.

19. Στις 28 Ιουλίου 1997, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως. Υποστήριξε ότι το Εφετείο λανθασμένα έκρινε ότι η απόφαση περί απολύσεώς του ήταν δικαιολογημένη και επαρκώς αιτιολογημένη. Επίσης, υποστήριξε ότι το ίδιο το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Εφετείο δεν ήταν αιτιολογημένο. Τέλος, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι το Εφετείο έκρινε ότι η απόλυσή του ήταν νόμιμη, ενώ η αποζημίωσή του λόγω απολύσεως ήταν σαφώς κατώτερη των ποσών τα οποία προβλέπονται από τον νόμο.

20. Με την από 20 Οκτωβρίου 1998 απόφαση, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως. Σημείωσε κατ' αρχάς ότι πρέπει οι αποφάσεις του συμβουλίου απολύσεων να είναι επαρκώς αιτιολογημένες. Όσον αφορά την υπόθεση του προσφεύγοντος, έκρινε ότι τα περιστατικά τα οποία εξετάθησαν, δικαιολογούσαν την απόλυσή του, ότι η απόφαση του Εφετείου ήταν επαρκώς αιτιολογημένη, και ότι το ποσό της αποζημιώσεως του προσφεύγοντος ήταν σύμφωνο προς τον νόμο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

21. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι δεν έτυχε του ευεργετήματος του δικαιώματος προσβάσεως στα δικαστήρια προκειμένου να προβάλει τα δικαιώματά του. Ειδικότερα, ο προσφεύγων καταγγέλλει την άρνηση του Εφετείου Αθηνών και του Αρείου Πάγου να εξετάσουν το βάσιμο των κατηγοριών στις οποίες βασίστηκε ο εργοδότης του για να αιτιολογήσει την απόλυσή του. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει σχετικά:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δίκαιως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

22. Η Κυβέρνηση επισημαίνει κατ' αρχάς ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο δεν είναι απόλυτο και δεν απαιτεί να διαθέτει τούτο απεριόριστη αρμοδιότητα. Ως προς το θέμα αυτό, η Κυβέρνηση υπενθυμίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου, συμφώνως προς την οποία το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο υπόκειται σε σιωπηρώς αποδεκτούς περιορισμούς, διότι, λόγω της φύσεώς του, απαιτεί ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο χαίρει ως προς το θέμα αυτό περιθωρίου εκτιμήσεως (*Πλατάκου κατά της Ελλάδος*, n^ο 38460/97, § 35, ΕΔΑΔ 2001-Ι).

23. Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι το κεφάλαιο 10 § 8 του εσωτερικού κανονισμού της αεροπορικής εταιρείας δεν εισάγει περιορισμό του δικαιώματος προσβάσεως σε δικαστήριο, αλλά συνιστά μία όψη των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων, όπως το ύψος των αποδοχών τους, τα ωράρια εργασίας, οι άδειες, κ.λ.π. Σε μία κοινωνία της οποίας η οικονομία λειτουργεί βάσει των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ελευθερίας των συμβάσεων, τα δικαστήρια δεν δύνανται να έχουν ως

αποστολή την υποκατάσταση του εργοδότη κατά την άσκηση των καθηκόντων του και την επιδίωξη των οικονομικών συμφερόντων του. Εξ άλλου, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν παγίως κρίνει ότι ο δικαστικός έλεγχος της αιτιολογήσεως και της νομιμότητας των υπό κρίση αποφάσεων, προσφέρει στον εργαζόμενο πλήρη και αποτελεσματική προστασία από τις προδήλως άδικες και καταχρηστικές αποφάσεις του εργοδότη. Η νομολογία αυτή είναι πλήρως εναρμονισμένη με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, συμφώνως προς την οποία, κατά την εξέταση των κοινοτικών πράξεων, το εν λόγω Δικαστήριο δεν διαθέτει εξουσία ελέγχου σε θέματα εκτιμήσεως επί της ουσίας των κοινοτικών οργάνων, διότι, στην αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο θα αντικαθιστούσε τα όργανα αυτά στα καθήκοντά τους.

24. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι σε κάθε περίπτωση, ο προσφεύγων δεν διετύπωσε ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων καμία αιτίαση ως προς το δικαίωμά του προσβάσεως σε δικαστήριο. Ειδικότερα, στην αίτηση αναιρέσεως, την οποία κατέθεσε, περιορίστηκε στην κριτική του βασίμου της εφετειακής αποφάσεως, χωρίς ωστόσο να καταγγείλει παραβίαση του δικαιώματός του προσβάσεως σε δικαστήριο.

25. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι η διαδικασία ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 6 και ότι ο προσφεύγων παραπονείται διότι δεν δικαιώθηκε.

26. Ο προσφεύγων δηλώνει ότι επανειλημμένως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, προέβαλε ρητώς ή ουσιαστικώς το επιχείρημα ότι τα περιστατικά τα οποία οδήγησαν στην έγερση της σε βάρος του πειθαρχικής διαδικασίας, ουδέποτε έλαβαν χώρα. Καταγγέλλοντας την έλλειψη αιτιολογήσεως των υπό κρίση αποφάσεων, επεδίωκε στην πραγματικότητα την εξέταση από τα δικαστήρια, τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεώς του, του βασίμου των κατηγοριών βάσει των οποίων ο εργοδότης του δικαιολόγησε την απόλυσή του.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 6 § 1 εγγυάται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να αποφασίσει δικαστήριο επί αμφισβητήσεως επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως. Αυτό το «δικαίωμα σε δικαστήριο», μία πλευρά του οποία αποτελεί το δικαίωμα προσβάσεως, δύναται να επικαλεσθεί οιοσδήποτε έχει σοβαρούς λόγους να θεωρεί παράνομη μία ανάμειξη στην άσκηση κάποιου από τα δικαιώματά του αστικής φύσεως και παραπονεείται ότι δεν είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρόμοια αμφισβήτηση σε δικαστήριο ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις του άρθρου 6 § 1 (βλ., ειδικότερα, την από 21 Φεβρουαρίου 1975 απόφαση *Golder* κατά του Ηνωμένου Βασιλείου, *série A* n° 18, σελ. 18, § 36).

28. Στην παρούσα υπόθεση, ο προσφεύγων ήγειρε την επίδικη διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων προκειμένου να επιτύχει την ακύρωση της απολύσεώς του. Υπεστήριξε ότι η προσβληθείσα απόφαση δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη, ότι ήταν αυθαίρετη, και ότι του επιδίκασε μηδανινή αποζημίωση. Αν και το Πρωτοδικείο τον δικαίωσε, το Εφετείο και ο Άρειος Πάγος απέρριψαν το αίτημά του. Κατά τον προσφεύγοντα, ο έλεγχος τον οποίο ενήργησαν τα δύο τελευταία δικαστήρια, δεν πληρούσε τις απαιτήσεις του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

29. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, για να δύναται «δικαστήριο» να αποφασίζει για αμφισβήτηση επί δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικής φύσεως συμφώνως προς το άρθρο 6 § 1, πρέπει να είναι αρμόδιο να εξετάζει όλα τα οικεία θέματα, νόμω και ουσία, όσον αφορά τη διαφορά, της οποίας επελήφθη (βλ., μεταξύ άλλων, την από 17 Δεκεμβρίου 1996 απόφαση *Terra Woningen B.V.* κατά της Ολλανδίας, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-VI, σελ. 2122-3, § 52).

30. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην παρούσα υπόθεση, ο προσφεύγων κατήγγειλε ενώπιον του πρωτοδικείου ότι είχε απολυθεί ενώ οι κατηγορίες σε βάρος του ήταν παντελώς αβάσιμες και ουδεμία εναντίον του

απόδειξη υπήρχε. Ο προσφεύγων καλούσε, λοιπόν, τα εθνικά δικαστήρια να εξετάσουν το βάσιμο των κατηγοριών επί των οποίων βασίστηκε η απόλυσή του. Εν τούτοις, ο έλεγχος αυτός δεν διενεργήθηκε ειμή μόνο από το πρωτοδικείο, έλεγχος ο οποίος ακυρώθηκε στη συνέχεια από τα ανώτερα δικαστήρια τα οποία έκριναν ότι τα αστικά δικαστήρια ήταν αναρμόδια να εξετάσουν αν τα περιστατικά τα οποία ελάμβανε υπ' όψη το συμβούλιο απολύσεως, είχαν λάβει χώρα ή όχι. Και, βεβαίως, αληθεύει ότι το Εφετείο και ο Άρειος Πάγος ήλεγξαν τη νομιμότητα της προσβληθείσας αποφάσεως, ειδικότερα δε την αιτιολόγησή της, την εναρμόνισή της με τις αρχές της καλής πίστεως και των χρηστών ηθών, καθώς και το ποσό της επιδικασθείσας αποζημιώσεως. Εν τούτοις, κατέληξαν στα συμπεράσματα αυτά χωρίς προηγουμένως να έχουν ελέγξει, όπως είχε ζητήσει ο προσφεύγων, το βάσιμο των σε βάρος του κατηγοριών, αποφασιστικό στοιχείο για τη διευθέτηση της διαφοράς. Ο προσφεύγων δεν ηδυνήθη επομένως να αμφισβητήσει τις πράξεις για τις οποίες κατηγορείτο -και στις οποίες βασίστηκε η απόλυσή του- ενώπιον κανενός δικαστηρίου παρέχοντας τις απαιτούμενες από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως εγγυήσεις.

31. Το Δικαστήριο εκτιμά, επομένως, ότι ο έλεγχος ο οποίος προσεφέρετο στον προσφεύγοντα εν προκειμένω, δεν ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

Υπήρξε, επομένως, παραβίαση της διατάξεως αυτής.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

32. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι δεν διέθετε πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου να καταγγείλει την μη νομιμότητα της απολύσεώς του. Επικαλείται το άρθρο 13 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση

δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασης διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

33. Λαμβανομένης υπ' όψη της αναφερόμενης στην ως άνω παράγραφο 31 διαπιστώσεως, το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να τοποθετηθεί περαιτέρω επί του πεδίου του άρθρου 13. Οι απαιτήσεις του εν λόγω άρθρου είναι πράγματι λιγότερο αυστηρές από εκείνες του άρθρου 6 § 1 και απορροφώνται από αυτό εν προκειμένω (βλ., μεταξύ άλλων, την από 23 Σεπτεμβρίου 1982 απόφαση Sporrang και ?önnroth κατά της Σουηδίας, série A n° 52, σελ. 32, § 88).

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

34. Κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του υψηλού συμβαλλομένου μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

35. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν αξιώνει κάποιο ποσό ως δικαία ικανοποίηση στις έγγραφες παρατηρήσεις του επί της ουσίας της υποθέσεως, όπως απαιτείται από το άρθρο 60 του Κανονισμού του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο θεωρεί επομένως ότι καλείται να εξετάσει το θέμα αυτό αυτεπαγγέλτως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κρίνει*, με 5 ψήφους έναντι 1, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
2. *Κρίνει*, ομόφωνα, ότι δεν επιβάλλεται να εξετάσει την υπόθεση και υπό το πρίσμα του άρθρου 13 της Συμβάσεως.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 20 Ιουνίου 2002 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

Erik FRIBERGH

Γραμματέας

[υπογραφή]

Françoise TULKENS

Πρόεδρος

Στην παρούσα απόφαση επισυνάπτεται, συμφώνως προς τα άρθρα 45 § 2 της Συμβάσεως και 74 § 2 του Κανονισμού, το κείμενο της διάφορης γνώμης του κ. Ροζάκη.

F.T.

E.F.

[μονογραφή]

ΔΙΑΦΟΡΗ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΟΥ Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ

Είμαι υποχρεωμένος, μετά μεγάλης μου λύπης, να μη ακολουθήσω την πλειοψηφία του Δικαστηρίου όταν εκτιμά ότι στις συγκεκριμένες περιστάσεις της υποθέσεως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

Συμφωνώ απολύτως με την πλειοψηφία ότι για να δύναται «δικαστήριο» να αποφασίσει για αμφισβήτηση επί δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικής φύσεως συμφώνως προς το άρθρο 6 § 1, πρέπει να είναι αρμόδιο να ελέγχει όλα τα οικεία θέματα, νόμω και ουσία, όσον αφορά τη διαφορά, της οποίας επελήφθη (παράγραφος 29 της αποφάσεως). Άλλως, θα ηδύνατο να ανακύψει πρόβλημα προσβάσεως, το οποίο θα οδηγούσε στην παραβίαση της διατάξεως αυτής.

Ωστόσο, το εύρος της αρμοδιότητος αυτής δεν είναι αφηρημένο και απεριοριστο. Εξαρτάται από τις γενικές ή συγκεκριμένες σε κάθε υπόθεση συνθήκες, από τους κανόνες οι οποίοι έχουν θεσπισθεί προς εξυπηρέτηση σκοπών δημοσίου συμφέροντος, καθώς και από την πρωτοβουλία ή τη βούληση εκείνων οι οποίοι άμεσα εμπλέκονται σε μία συγκεκριμένη υπόθεση.

Στην παρούσα υπόθεση, ο ίδιος ο προσφεύγων καθόρισε το εύρος της

αρμοδιότητας των αστικών δικαστηρίων όταν τα κάλεσε να επιληφθούν της απολύσεώς του. Αν εξετάσομε προσεκτικά τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος, όπως περιγράφονται στην απόφαση του πρωτοδικείου – αιτιάσεις οι οποίες καθορίζουν, κατά τη γνώμη μου, το ίδιο το θέμα και το εύρος της αρμοδιότητας των δικαστηρίων τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεώς του – προκύπτει σαφώς ότι ο προσφεύγων είχε ζητήσει από το δικαστήριο να αποφανθεί επί της απουσίας αιτιολογήσεως («διότι η απόφαση του συμβουλίου απολύσεων είχε ληφθεί χωρίς καμία απόδειξη σε βάρος του»), επί του καταχρηστικού χαρακτήρα της απολύσεως, της ακυρώσεως και της αποζημιώσεως για τη βλάβη την οποία υπέστη καθώς και επί της επαναπροσλήψεώς του (σελ. 2 και 3 της αποφάσεως 2484/1995 του Πρωτοδικείου Αθηνών).

Οι αιτιάσεις αυτές συνιστούν, σύμφωνα με τη δική μου ερμηνεία, αίτημα εξετάσεως της εξωτερικής νομιμότητας της απολύσεως και δεν εμπεριέχουν απαραίτητως επανέλεγχο της ουσίας της υποθέσεως ab initio, ως συστατικό στοιχείο της διαδικασίας. Το γεγονός ότι το πρωτοδικείο προέβη, ex abundante cautela, σε λεπτομερή εξέταση των περιστατικών και ότι το εφετείο έκρινε ότι το πρωτοδικείο υπερέβη την αρμοδιότητά του συμφώνως προς τους ισχύοντες κανόνες σε θέματα ελέγχου απολύσεως, ουδόλως μεταβάλλει το πραγματικό αντικείμενο του αιτήματος το οποίο υπέβαλε ο προσφεύγων ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων.

Το πραγματικό πρόβλημα το οποίο τίθεται επομένως εν προκειμένω δεν αφορά το αφηρημένο δικαίωμα του προσφεύγοντος να έχει πρόσβαση σε δικαστήριο αρμόδιο να εξετάσει επί της ουσίας την υπόθεσή του και, επομένως, το δικαίωμα του προσφεύγοντος σε έλεγχο επί της ουσίας του βασίμου της αιτιολογήσεως της επιτροπής απολύσεων (άλλως ειπείν, της εσωτερικής νομιμότητας), αλλά αναφέρεται στο ερώτημα αν οι απαντήσεις οι οποίες δόθηκαν από τα ελληνικά δικαστήρια ανταποκρίνονταν στα ερωτήματα

του προσφεύγοντος, όπως καθορίζονται στην προσφυγή του στο πρωτοδικείο.

Όντως, για τους προεκτιθέμενους λόγους, τα ελληνικά δικαστήρια απήντησαν, κατά τη γνώμη μου, σε όλα τα ερωτήματα τα οποία έθεσε ο προσφεύγων.

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 31-10-2002.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ